

Результати анкетування співвідносилися з даними планування роботи з дітьми у формуванні міжособистісного партнерства з однолітками на заняттях. Аналіз календарних планів засвідчив, що ця робота не знаходить належного відображення в їхньому змісті. При плануванні занять украй рідко вказувалася форма організації дітей – колективна чи індивідуальна. У планах не передбачалося конкретне проектування завдань на заняттях для спільного виконання, не знаходили місця завдання і методи з ознайомлення дітей з правилами і способами взаємодії між собою. Робота цього змісту мала місце тільки в контексті морального виховання дошкільників.

Аналіз розвивального середовища групових кімнат свідчить про те, що воно насичено достатнім обсягом атрибутів, що сприяють проведенню ігор і занять, в яких формуються уявлення дитини про ровесника як про партнера спільної діяльності.

Результати констатувального експерименту роблять необхідним вироблення нової ефективної педагогічної технології формування міжособистісного партнерства старших дошкільників з однолітками в організованій спільній діяльності.

С. А. Ничкало,
м. Київ

ПАТРІОТИЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЗАСОБАМИ МИСТЕЦТВА АРХІТЕКТУРИ

Інтегрування естетичного і патріотичного виховання відкриває широкі можливості для вдосконалення виховних технологій, підвищення їхньої ефективності. Твори різних видів і жанрів українського мистецтва можуть використовуватися для розвитку і зміцнення патріотичних почуттів учнів. Особливо перспективним у цьому контексті є мистецтво архітектури, потенціал впливу якого на свідомість людини важко переоцінити. Позитивний ефект досягається за умови застосування виховних технологій, які є цікавими, пізнавальними і викликають яскравий емоційний відгук у школярів.

Ключові слова: естетичне виховання, патріотичне виховання, мистецтво, архітектура, виховні технології, інтеграція, національні почуття, культура.

Естетичне виховання школярів не може розглядатися відокремлено від інших напрямів виховної роботи: морально-етичного, екологічного, трудового, патріотичного. Драматичні суспільно-політичні процеси, які відбуваються останнім часом в нашій країні, загострюють проблеми саме патріотичного виховання і змушують визнати, що протягом понад двох десятиліть існування незалежної Української держави воно не було підняте на належний рівень. Унаслідок цього висока національна самосвідомість не стала органічною і необхідною складовою структури свідомості частини українських громадян. Актуальність посилення патріотичної складової усього виховного процесу стимулює до пошуків нових виховних технологій, які б забезпечили стійкий позитивний результат їх застосування.

Інтеграція естетичного і патріотичного виховання відкриває широкі можливості для вирішення такого завдання. Естетичне виховання школярів

здійснюється за допомогою засобів різних мистецтв: музики, кіно і театру, хореографії, художньої літератури, поезії, образотворчого мистецтва, а також архітектури. Кожне мистецтво має великий потенціал впливу для пробудження і підтримки кращих національних почуттів: гордості за Батьківщину, її багату історико-культурну спадщину, великі мистецькі здобутки сьогодення. Вони, своєю чергою, надихають на творчість, розвиток, позитивно впливають на психологічний стан суспільства, оздоровлюючи його.

Такі високі прагнення лише на перший погляд можуть видатися ідеалістичними, насправді ж вони реальні, оскільки Україна має великі надбання у всіх царинах мистецтва. Ми по праву пишаємося видатними літераторами, художниками, скульпторами, композиторами, співаками як минулого, так і сучасності, завдяки яким українська культура піднесена на рівень найпотужніших національних культур світу. Тому всі види мистецтва мають величезний потенціал для всебічного виховання юних громадян України.

Серед усіх видів мистецтв є таке, що перевершує інші за можливостями здійснення багатовекторного виховного, у тому числі патріотичного, впливу. Це мистецтво архітектури, яке відображає культуру у найширшому розумінні: від господарсько-економічної сфери до художньо-мистецької, а також – національної визначеності. “Проблема національної неповторності, своєрідності, спадкоємності та розвитку національних традицій в українській архітектурі протягом багатьох років привертає глибоку увагу науковців, майстрів архітектури та мистецтва. Це одна з найбільш складних теоретичних проблем, яка має велике практичне значення для сучасного розвитку української архітектури як великого мистецтва формування гармонійного життєвого середовища. Ця проблема тісно пов’язана з освоєнням та дбайливим ставленням до вітчизняної історико-культурної спадщини – творчих надбань народного генія та майстрів архітектури різних епох, без чого неможливий усталений розвиток сучасного архітектурного потенціалу нашої країни” [4, с. 19].

Українська архітектура має тисячолітню історію і своє національне обличчя. До наших днів збереглися найдавніші споруди величної епохи Київської Русі. Викликають захоплення середньовічні замки Західної України і Поділля, неповторний стиль українського бароко часів козаччини. Такі міста, як Львів, Кам’янець-Подільський, Одеса, столиця держави Київ та інші, – це справжні “архітектурні заповідники”, у яких зберігаються численні пам’ятки – свідки давньої і новітньої історії нашої держави. Особливе місце посідає народна архітектура, що відображає спосіб життя й естетичні вподобання українців. “Українська народна архітектура – один із важливих і суттєвих засобів самопізнання, пізнання свого народу, надання можливості пізнання інших народів, їх архітектури... Національна народна архітектура – один з універсальних носіїв існування та передачі інформації немовними засобами. Українська архітектура, разом з мовою, музикою, танцями, живописом, скульптурою тощо, – це засіб формування та забезпечення існування певної інформації, суттєвих властивостей, знань про українську людність.” [3, с. 36]. Отже, архітектура надає в розпорядження науковцям багатий матеріал для використання у виховних технологіях естетичного і патріотичного спрямування.

Патріотизм – це, насамперед, любов до рідної землі. Архітектура пов'язана із землею фактично: її споруди будуються на земній поверхні, вони стають невід'ємною частиною довкілля. Кращі з них його естетично доповнюють, а гірші, навпаки, – руйнують. Людина не може жити без архітектури: з моменту народження і до смерті вона перебуває в певному архітектурному оточенні, яке здійснює на неї потужний вплив, благотворний або ж згубний. Сприймання навколишнього середовища, архітектури у тому числі, – це перманентний психологічний процес, що відбувається здебільшого на рівні підсвідомості людини. Тому розроблення дієвих естетико-виховних технологій має бути спрямоване на усвідомлення школярами свого індивідуального сприймання навколишнього світу через почуття – почуття, що їх викликає довкілля включно з архітектурою. Саме усвідомлення власних почуттів лежить в основі формування системи життєвих цінностей людини, необхідним компонентом якої є патріотизм, глибинна любов до Батьківщини.

Література

1. Бех І. Д. Виховання особистості: Сходження до духовності : наук. видання / Іван Бех. – К. : Либідь, 2006. – 272 с.
2. Гуціна О. В. Вплив архітектурних об'єктів на психоемоційний стан людини / О. В. Гуціна, Л. М. Бармашина // Проблеми розвитку міського середовища : наук.-техн. збірник. – К. : НАУ, 2010. – Вип. 3. – С. 41– 48.
3. Кнесевич М. Я. Українська архітектура, її визначальний контекст у просторі, часі, інформації. Основи українського архітектурознавства / Михайло Кнесевич. – К. : МП Леся, 2005. – 426 с.
4. Мистецтво у розвитку особистості : монографія. – Чернівці : Зелена Буковина, 2006. – 224 с.
5. Соченко В. У пошуках нової гармонії / В. Соченко. – Урядовий кур'єр. – 2003. – № 219.
6. Уроки художньо-естетичного циклу в школі: навчання і виховання : навч. посіб. / Наталія Миропольська, Світлана Ничкало, Вікторія Рагозіна, Люмила Хлебнікова, Валентина Шахрай. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2006. – 240 с.

В. В. Павловська,
м. Рівне

ГЕНДЕРНЕ ВИХОВАННЯ В РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА

Статтю присвячено аналізу проблеми впровадження та створення належного середовища для гендерного виховання в Республіці Польща у контексті сучасного суспільного та соціального розвитку європейських країн. Розглянуто основні тенденції та напрями розвитку гендерного виховання.

Ключові слова: гендерний підхід, гендерне виховання, соціалізація особистості, гендерні ролі.

Сучасний етап розвитку педагогічної науки визначається зростанням уваги до питань гендерного виховання, адекватної соціалізації особистості в умовах сьогодення. Актуальність таких досліджень пов'язана з проблематикою дотримання норм моралі в суспільстві, сім'ї, освітніх закладах, повсякденному житті тощо. Соціокультурні зміни в сучасному суспільному житті вимагають